

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 1

Inleiding:

- Leg uit dat er een kist op school gekomen is. Open de kist en vertel dat er boeken in zitten.
- De boeken worden uitgedeeld.
- Zeg: *Je krijgt een eigen boek, wees er zuinig op.*
- Zeg: *De komende tijd gaan we met dit boek aan het werk en er opdrachten bij maken. Op school worden er hoofdstukken voorgelezen en er worden hoofdstukken gelezen tijdens de leesles/vrij lezen*
- Bespreek de afsprakenposter met de leerlingen.
- Benoem de doelen van dit leesgesprek.

Gevraagde voorbereiding:

Leerkracht:

- *voor elke leerling een exemplaar van het boek
- *klassikale tijdlijn
- *kaartjes met vragen voor een klassikaal gesprek

Leerlingen: geen voorbereiding

Tijdsduur: ± 60 minuten

Organisatie:

- Klassikaal
- Tweetallen
- Zelfstandig
- In groepjes

Benodigde materialen:

- kaartjes met vragen voor een klassikaal gesprek
- afsprakenposter

Begrippen narratologie:

- *opbouw van het verhaal
- *het tijdsverloop in het verhaal

Lesdoelen:

- *verkennen van het boek
- *leerlingen kunnen de inhoud voorspellen
- *leerlingen gaan met elkaar in gesprek over het eerste hoofdstuk
- *leerlingen kunnen de gebeurtenissen in de tijd plaatsen
- *leerlingen maken kennis met de belangrijkste personages in het boek

Kern:

- *de leerlingen bekijken het boek, de voorkant en de achterkant en bladeren het boek door.
- *vraag: waarover denk je dat het boek gaat? Antwoorden inventariseren op het bord.
- *eerste hoofdstuk voorlezen: Het circus komt. Vermeld de periode waarin dit hoofdstuk zich afspeelt: augustus 1939. Laat de leerlingen meelesen in hun eigen boek.
- *laat de leerlingen reageren op het eerste hoofdstuk. Klopt hun voorspelling?
- *pak de stapel kaartjes – lees de eerste vraag voor. Laat een leerling reageren op de vraag. Vraag andere leerlingen hierop te reageren. De leerling die als eerste reageerde, geeft de beurt door aan de volgende leerling.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

* de klassikale tijdlijn introduceren. Wanneer speelt het eerste hoofdstuk zich af? (wat weten we over deze tijd?)

Leeschallenge voor het volgende gesprek

- leesvraag: de moeder van Fietje zegt dat er geen oorlog komt. Heeft ze gelijk? Wat lees je in het eerste hoofdstuk over het begin van de oorlog? Wat is het plan van Fietje?
- lees hoofdstuk "Oproep" en hoofdstuk "Een plan" (blz.16-23)

Slot:

- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de les vonden.
- Geef de leeschallenge en de leesvraag voor de volgende les mee aan de leerlingen.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 2

Inleiding:

- Laat de leerlingen in tweetallen vertellen over de gelezen hoofdstukken “Oproep” en “Een plan”. Stel daarbij de volgende vragen:
  - *Wat vind je van het plan van Fietje?
  - *Wat vind je van de reactie van de burgemeester? Denk je dat de burgemeester gaat doen wat Fietje wil?

Gevraagde voorbereiding:

Leerkracht:

- *voor elke leerling een exemplaar van het boek
- *klassikale tijdlijn
- *afbeelding van het gezin (blz. 20)
- *placemat

Leerlingen:

lezen hoofdstukken “Oproep” en “Een plan”. (blz. 16-23)

Tijdsduur: ± 60 minuten

Organisatie:

- Klassikaal
- Tweetallen
- Zelfstandig
- In groepjes

Benodigde materialen:

- afsprakenposter

Begrippen narratologie:

- *personages
- *thema

Lesdoelen:

- *de leerlingen bespreken de gelezen hoofdstukken en wisselen hun leeservaringen uit met elkaar
- *de leerlingen beantwoorden de leesvragen, horend bij de hoofdstukken die ze thuis hebben gelezen
- *de leerlingen verdiepen zich in de personages van het boek
- *de leerlingen hebben een gesprek over het opgroeien in een groot gezin.
- *de leerlingen kunnen de gebeurtenissen plaatsen in de tijd.

Kern:

- De leesvraag van de vorige les staat ergens in de klas centraal. Leerlingen schrijven hun antwoorden op post-its.
- Post-its verzamelen en inventariseren..
- Leerlingen reageren op de post-its
- Vraag: wat valt je op aan het gezin waarin Fietje opgroeit?
- Plaat met afbeelding gezin laten zien. Wie is wie? Weten we al de namen van alle kinderen? En wat weten we over de kinderen?
- Hoe is het om op te groeien in zo'n groot gezin?
- Werkvorm placemat. In het midden de zin: opgroeien in een groot gezin? Schrijf in de vakken op over hoe je denkt dat het zal zijn.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leeschallenge voor het volgende gesprek

- Lees hoofdstuk “Een verhaal vol moeilijke woorden”(blz. 34-36) – “De duiven van de lijst” en “Onderduiken” (blz. 62-69)
- Leesvraag: Door de oorlog verandert het leven van het gezin van Fietje, maar ook voor de duiven. Wat betekent de oorlog voor de duiven van Fietje en Marius?

Slot:

- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de les vonden.
- Geef de leeschallenge en de leesvraag voor de volgende les mee aan de leerlingen.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 3

Inleiding:

- Bespreek de leesvragen die de leerlingen tijdens het vorige leesgesprek hebben meegekregen.
Hoe merkt Fietje dat de oorlog is begonnen?
Wat is er voor de duiven veranderd sinds het oorlog is?
- Pak de tijdlijn erbij en laat de leerlingen naar de jaartallen boven de hoofdstukken in het boek kijken. Bespreek wat de leerlingen opvalt. De sprong van 'een verhaal vol moeilijke woorden' naar 'de duiven van de lijst' is twee jaar.
- Benoem de doelen van dit leesgesprek.

Gevraagde voorbereiding:

Leerkracht:

- * klassikale tijdlijn
- * werkblad woordschema

Leerlingen:

- * Leeschallenge: 'een verhaal vol moeilijke woorden', 'de duiven van de lijst' en 'onderduiken'
- * Beantwoorden leesvragen: 'hoe merkt Fietje dat de oorlog is begonnen?'
- 'Wat is er voor de duiven veranderd sinds het oorlog is?'

Tijdsduur: ± 60 minuten

Organisatie:

- * Klassikaal
- * Tweetallen

Benodigde materialen:

- klassikale tijdlijn
- * werkblad woordschema

Begrippen Narratologie:

- * perspectiefwisseling mensen en duiven
- * ruimte waarin het verhaal zich afspeelt

Lesdoelen:

- * leerlingen bespreken hoe Fietje het begin van de oorlog heeft ervaren
- * leerlingen bespreken welke gevolgen de oorlog voor de duiven had
- * leerlingen leren overeenkomsten en verschillen in de situatie van mensen en duiven te benoemen
- * leerlingen gaan in gesprek over waarom de duiven moesten onderduiken in de oorlog

Kern:

- Vraag: Wat gebeurt er in het gezin van de Fiedeltjes en wat gebeurt er in de duivenfamilie?
- Deel de werkbladen uit en leg uit dat de leerlingen het woordschema gaan invullen. De leerkracht kan ervoor kiezen om de kinderen op weg te helpen.
- Laat de leerlingen in tweetallen aan het woordschema werken, de leerlingen gebruiken hierbij het boek.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

- Bespreek het schema met de leerlingen. Wat is een overeenkomst tussen de Fiedeltjes en de duivenfamilie en wat is een verschil?
- Bespreek het hoofdstuk 'onderduiken', stel hierbij de volgende vraag centraal: 'waarom denk jij dat de duiven moesten onderduiken?'

Leeschallenge voor het volgende gesprek

- Lees hoofdstuk 'Razzia' en 'De reis van Charlie' (blz. 74 t/m 79)
- Leesvragen:
  - Door wie werd Marius meegenomen?
  - Waarom werd Marius meegenomen?
  - Waarom hield de vader Marius niet tegen?

Slot:

- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de les vonden.
- Geef de leeschallenge en de leesvraag mee aan de leerlingen.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 4

Inleiding:

- Bespreek de leesvragen die tijdens het vorige leesgesprek zijn meegegeven.
-Door wie werd Marius meegenomen? Waarom werd Marius meegenomen? Waarom hield de vader Marius niet tegen?
- Pak de tijdlijn erbij en laat de leerlingen naar het jaargetal boven het hoofdstuk 'Razzia' kijken. Bespreek wat de leerlingen opvalt. De sprong van het hoofdstuk 'De duiven van de lijst' en 'Razzia' is bijna 1 jaar.
- Benoem de doelen van dit leesgesprek.

Gevraagde voorbereiding:

Leerkracht:

- *voor elke leerling een exemplaar van het boek
- *klassikale tijdlijn
- *kaartjes met gebeurtenissen.

Leerlingen:

-Leeschallenge: Razzia en De reis van Charlie.

-Beantwoorden leesvragen: *Door wie werd Marius meegenomen? Waarom werd Marius meegenomen? Waarom hield de vader Marius niet tegen?*

Tijdsduur: ± 60 minuten

Organisatie:

- Klassikaal
- In groepjes

Benodigde materialen:

- Kaartjes met gebeurtenissen.
- afsprakenposter

Begrippen narratologie:

- *perspectiefwisseling tussen mensen en duiven.
- *ruimte waar het verhaal zich afspeelt.

Lesdoelen:

- *De leerlingen bespreken wat een razzia is.
- *De leerlingen bespreken waarom jonge mannen werden opgepakt.
- *De leerlingen bekijken de opeenvolgende gebeurtenissen.
- *De leerlingen gaan in gesprek over het onderscheiden van verschillende perspectieven.

Kern:

- Vraag: Wat gebeurt er met Marius? En wat gebeurt er met Charlie?
- Deel de gebeurteniskaartjes uit. Deze kaartjes moeten de leerlingen in groepjes in de juiste volgorde leggen. De leerkracht kijkt of er leerlingen die geholpen moeten worden.
- Bespreek de tijdreeks met de leerlingen.
- Ga klassikaal in gesprek over de verschillende perspectieven tussen de mensen en de duiven.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leeschallenge voor het volgende gesprek

- Lees hoofdstuk 'De invasie' en hoofdstuk 'Bommen op ons huis'(blz.104-106 en 112-115)
- Leesvraag: Vraag bij het hoofdstuk 'De invasie': Waarom luisterden de mensen tijdens de oorlog naar radio Oranje?
- Vraag bij het hoofdstuk 'Bommen op ons huis': Waarom gaan Fietje en haar familie schuilen in de kelder?

Slot:

- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de les vonden.
- Geef de leeschallenge en de leesvraag mee aan de leerlingen.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 5

Inleiding:

- Bespreek de leesvragen die de leerlingen tijdens het vorige leesgesprek hebben meegekregen.
  - Vraag bij het hoofdstuk 'De invasie': Waarom luisterden de mensen tijdens de oorlog naar radio Oranje?
  - Vraag bij het hoofdstuk 'Bommen op ons huis': Waarom gaan Fietje en haar familie schuilen in de kelder?
- Bekijk de tijdlijn en laat de leerlingen bekijken welke tijd hoort bij de hoofdstukken die we vandaag bespreken (6 juni 1944). Hoeveel tijd zit er tussen 'de razzia' en 'De invasie'? (Er zit bijna een jaar tussen).
- Benoem de doelen van dit leesgesprek.

Gevraagde voorbereiding:

Leerkracht:

- * klassikale tijdlijn
- * filmpje op youtube klaarzetten:
<https://www.youtube.com/watch?v=70tVtJJnSBg>
- * werkblad gevoelens tekenen printen

Leerlingen:

- * Leeschallenge: 'De invasie' (blz. 104 t/m 107) & 'Bommen op ons huis' (blz. 112 t/m 115)
- * Beantwoorden leesvragen:
  - Vraag bij het hoofdstuk 'De invasie': Waarom luisterden de mensen tijdens de oorlog naar radio Oranje?
  - Vraag bij het hoofdstuk 'Bommen op ons huis': Waarom gaan Fietje en haar familie schuilen in de kelder?

Tijdsduur: ± 60 minuten

Organisatie:

- * Klassikaal
- * zelfstandig
- * in groepjes

Benodigde materialen:

- klassikale tijdlijn
- * (kleur)potloden
- * puntenslijper
- * werkblad gevoelens tekenen

Narratologie:

- * thema het begin van het einde
- * Het perspectief tussen de duiven en de mensen (gevoel)

Lesdoelen:

- * De leerlingen leren wat er bij radio oranje werd verteld op 6 juni 1944 en gaan hierover in gesprek.
- * De leerlingen bespreken wat Fietje en haar familie voelen als ze in de kelder moeten schuilen. Ze bedenken of de duiven hetzelfde gevoel hebben.
- * De leerlingen tekenen het beeld dat zij krijgen bij het gevoel die Fietje en haar familie zullen hebben en die de duiven hebben (hierbij gaat het vooral om het kleurgebruik).
- * De leerlingen kunnen elkaar vertellen wat ze hebben getekend en waarom.

Kern:

Hoofdstuk de invasie:

- Fietje en haar familie luisteren naar radio oranje op 6 juni 1944.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Filmpje: Laat de leerlingen het filmpje van radio oranje zien van 6 juni 1944 op youtube (naam filmpje: Invasie Normandië, Radio Oranje | 75 jaar vrijheid, op weg naar 2020, link:

<https://www.youtube.com/watch?v=70tVtJnSBg>).

- Bespreek met de leerlingen waar het radiobericht over gaat.

Hoofdstuk bommen op ons huis:

- Vraag: Wat voor gevoel zouden Fietje en de andere familieleden hebben gehad toen ze in de kelder moesten schuilen voor de bommen? En zouden de duiven hetzelfde voelen of niet?
- Deel het werkblad gevoelens tekenen uit. De leerlingen tekenen aan de ene kant het beeld dat zij hebben bij het gevoel die Fietje en haar familie zullen hebben en aan de andere kant het gevoel dat de duiven hebben. De leerkracht kan ervoor kiezen om vooraf te bespreken waar je aan kunt denken.
- Laat de leerlingen in groepjes bespreken wat ze hebben getekend, welke kleuren ze hebben gebruikt en waarom. Bespreek het daarna nog kort klassikaal.

Leeschallenge voor het volgende gesprek

- Lees hoofdstuk: 'Vliegen in vrijheid' blz. 131 t/m 135
- Leesvraag: Wat vind jij de mooiste zin uit het hoofdstuk "Vliegen in vrijheid"?

Slot:

- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de les vonden.
- Geef de leeschallenge en de leesvraag mee aan de leerlingen.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

Leesgesprek 6

Inleiding:

- Vertel dat dit het laatste leesgesprek is.
- Bespreek de leesvraag met de leerlingen. Wat vind jij de mooiste zin uit het hoofdstuk 'Vliegen in vrijheid?'
- Benoem de doelen van dit leesgesprek.

Gevraagde voorbereiding:

Leerkraft:

- * Klassikale tijdlijn
- * Filmpje op youtube klaarzetten
<https://www.youtube.com/watch?v=f8RwfBT-6bU>
- * Mix en ruil spel, schrijf eventueel de speluitleg op het bord, zodat kinderen weten uit welke stappen het spel bestaat

Leerlingen:

- * Leeschallenge: 'Vliegen in vrijheid'
- * Beantwoorden leesvraag: 'Wat vind jij de mooiste zin in het laatste hoofdstuk?'

Tijdsduur: ± 45 minuten

Organisatie:

- * Klassikaal

Benodigde materialen:

- Klassikale tijdlijn
- * Mix en ruil spel
- * Gekleurde stroken
- * Tijdschriften waaruit geknipt kan worden

Begrippen narratologie:

- * thema van het verhaal
- * tijdsverloop van het verhaal

Lesdoelen:

- * leerlingen vormen een mening over wat voor hen de mooiste zin uit het laatste hoofdstuk is.
- * leerlingen bespreken het verhaal van Fietje en Charlie
- * leerlingen leren een verhaal vertellen bij een fragment of illustratie uit het boek.

Speluitleg mix en ruil:

- * iedere leerling krijgt een kaartje met een afbeelding of tekst
- * de leerlingen verplaatsen zich met het kaartje door de ruimte
- * de leerlingen zoeken een partner, vormen een duo en vertellen elkaar wat ze weten over de afbeelding of de tekst op hun kaartje
- * de leerlingen ruilen van kaartje en zoeken een nieuwe partner

Kern:

- Pak de tijdlijn erbij en herhaal wat er in het verhaal allemaal is gebeurd. Bekijk daarna het filmpje 'Verboden te vliegen - Martine Letterie' vanaf 1:03 tot 2:33 op youtube.
- Leg het mix en ruil spel uit. Pak eventueel zelf een kaartje, om voor te doen hoe het spel in elkaar zit.
- Laat de leerlingen het *mix en ruil*-spel spelen

- Bespreek het spel met de leerlingen.
Vraag: Wie heeft jou een goede uitleg van een tekst of afbeelding gegeven? Laat leerlingen de uitleg herhalen aan de klas.

Lesopbouw groep 5 en 6

Verboden te vliegen – Martine Letterie en Rick de Haas

- Afsluitende activiteit: De leerlingen schrijven de mooiste zin uit het laatste hoofdstuk op een gekleurde strook en versieren deze. Dit mogen ze doen door te tekenen, maar ze mogen ook uit bijvoorbeeld tijdschriften afbeeldingen knippen en deze op hun strook plakken.

Slot:

- Hang de stroken op in de klas.
- Benoem de doelen nogmaals en vraag aan de leerlingen of deze doelen zijn behaald.
- Vraag wat de leerlingen van de leesgesprekken vonden

Gesprekskaartjes Leesgesprek 1

<p><i>Wie is de belangrijkste persoon in dit hoofdstuk? Wat weet je over deze persoon?</i></p>	<p><i>Welke gebeurtenissen op het circusterrein maken Fietje bang? Waarom?</i></p>
<p><i>Wat betekenen de duiven voor Fietje?</i></p>	<p><i>Welke personages komen er in dit hoofdstuk voor?</i></p>
<p><i>“Oorlog? Krijgen we dat hier ook?” Waarom zegt Fietje dat?</i></p>	<p><i>Hoe reageert moeder op de vraag van Fietje of er oorlog komt? Wat vind je daarvan?</i></p>
<p><i>Wie is Marius? Wat betekent hij voor Fietje?</i></p>	<p><i>“Ons mam” zegt dat er geen oorlog komt. Hoe voelt Fietje zich als haar moeder dat zegt?</i></p>
<p><i>Wie is Cornelia?</i></p>	

*Hoe is het om op te groeien in
een groot gezin?*

Woordschema Leesgesprek 3

Duivenfamilie	De Fiedeltjes
	Overeenkomsten
	Verschillen

Gebeurteniskaarten leesgesprek 4

Fietje ziet dat Marius wordt meegenomen door een soldaat.	Fietje haalt Charlie uit de kelder.
Fietje rent naar de Markt.	Fietje geeft de tas met Charlie aan Marius.
Charlie hoort een monster grommen.	Charlie hoort mensen praten over fabrieken in Duitsland
Charlie voelt dat Marius uit de vrachtwagen stapt.	Het voelt alsof Marius begint te rennen.
Marius vertelt aan Charlie dat hij is weggerend.	

Werkblad gevoelens tekenen

Leesgesprek 5 Hoofdstuk Bommen op ons huis

naam: .....

Fietje en haar familie	De duiven

Mix en ruil kaartjes Leesgesprek 6

Het circus komt!

De mannen lijken steeds harder te schreeuwen.
'Volgens Marius komen die mannen uit Polen en Duitsland, dus ze spreken verschillende talen. Misschien kunnen ze elkaar niet goed verstaan.'

Augustus 1939

Het circus komt!

'Oorlog? Krijgen we dat hier ook? Fietje kijkt verschrikt.
'Natuurlijk niet!' Meteen voelt Fietje zich lichter.
Als ons mam dat zegt... Die weet altijd alles het beste.

Augustus 1939

Oproep

Marius en Fietje voeren elke dag samen de duiven.
'Dan wennen de duiven aan jou, voor als ik er een keer niet ben.'
had Marius gezegd

Augustus 1939

Oproep

Onze regering is toch een beetje bezorgd. Dus nu worden alle mannen mannen opgeroepen voor het leger. Dat betekent dat ze in kazernes moeten wonen om daar te oefenen voor als het oorlog wordt.

Augustus 1939

Een plan!

'We moeten met zijn allen naar de burgemeester!'
roept Fietje dwars door paps gebed heen. Haar stem trilt.

Augustus 1939

Een verhaal vol moeilijke woorden

Een bromvlieg vliegt rondjes boven Fietjes hoofd. Hij is groter dan
alle vliegen die ze ooit gezien heeft en hij maakt lawaai.

10 mei 1940

Een verhaal vol moeilijke woorden

De koningin zegt dat het oorlog is.
Duitsland is met een groot leger ons land binnen gevallen.

10 mei 1940

De duiven van de lijst

Er hangt gevaar in de lucht, Charlie voelt het in zijn pennen.
Hij zit recht tegenover de lijst die sinds een jaar in het hok hangt.

Augustus 1942

De duiven van de lijst

Charlie fladdert naar beneden. 'Alarm, alarm! Wie niet op de lijst staat, gaat in de broedhokken!' Duvinnen en doffers vliegen razendsnel naar de afgesproken plaatsen.

Augustus 1942

Onderduiken

Ons pap en Marius timmeren een extra muurtje in de kelder, zodat het net lijkt alsof die kleiner is. Achter de muur is een kamertje waar de duiven kunnen onderduiken tot de oorlog voorbij is.

Augustus 1942

Razzia

'De Duitsers halen jonge mannen van huis om in Duitsland te gaan werken. Ze tegen jullie Marius dat hij zich moet verstoppen!'

24 juni 1943

Razzia

'Charlie! Je moet me helpen!' roept Fietje.
'Marius is opgepakt om te gaan werken in Duitsland.
Wil je alsjeblieft met hem mee? Als hij veilig is aangekomen, kun je ons een bericht brengen.'

24 juni 1943

De reis van Charlie

Ineens wordt het schudden een stuk wilder, alsof Marius begint te rennen. De voetstappen van de anderen klinken steeds verder weg, totdat Charlie alleen nog die van Marius hoort.

Zou hij ervandoor zijn gegaan?

24 juni 1943

De invasie

De invasie, daarover hebben ze het thuis al heel lang. Het betekent 'binnenvallen' en dat is wat de rest van de wereld moet doen om het Duitse leger in Europa te verslaan.

En nu is het dus zover.

6 juni 1944

Bommen op ons huis

'Ze vechten met elkaar hier in ons dorp. De Amerikanen en de Engelsen proberen de Duitsers terug naar hun eigen land te jagen, maar ze willen niet. En wat je hoort? Dat zijn granaten.' 'Zeg maar gerust dat ze met bommen gooien!' zegt een van de andere mensenjongen.

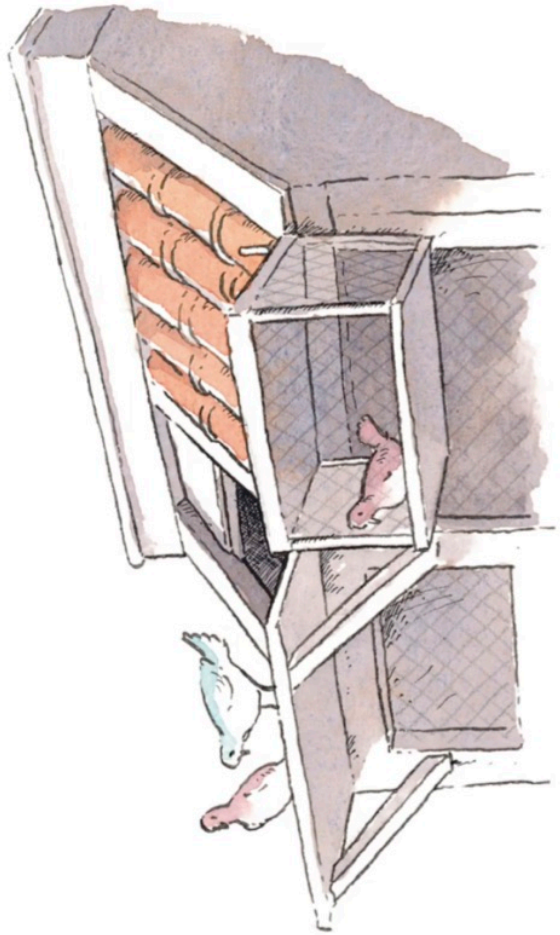
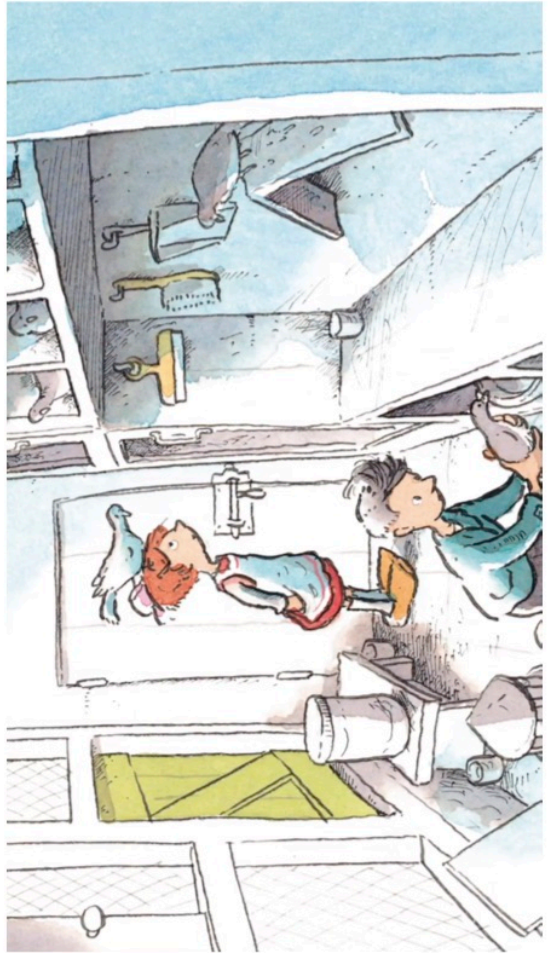
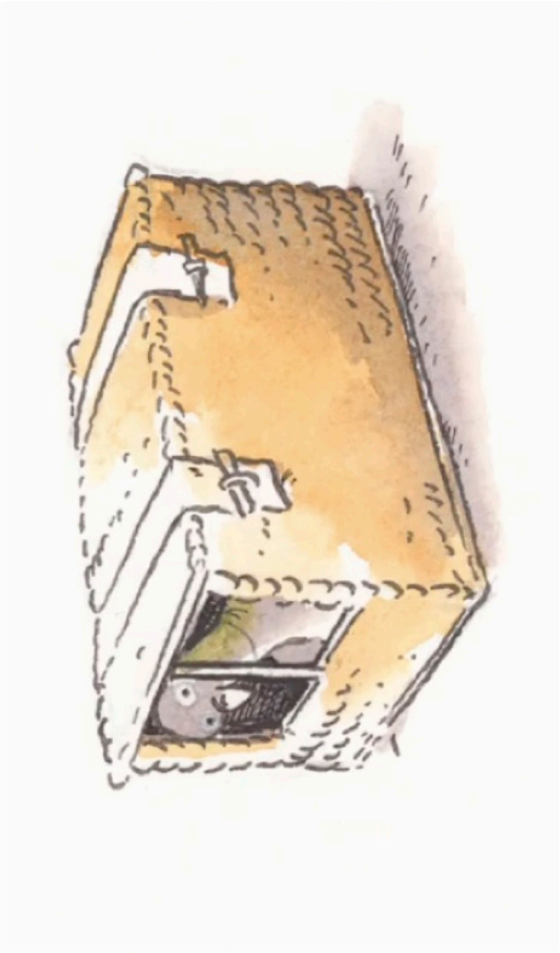
September 1944

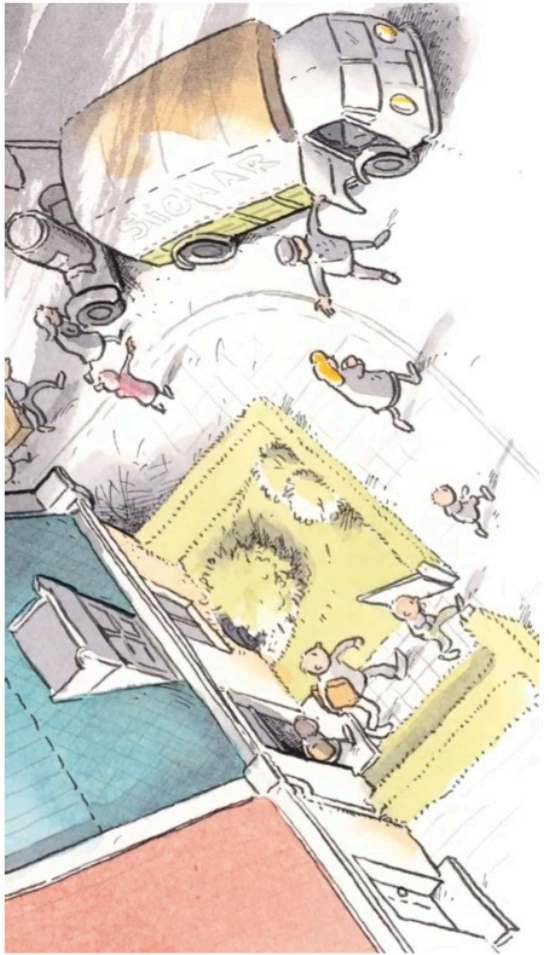
Vliegen in vrijheid

Ons pap heeft de radio op tafel gezet. 'Landgenoten, Duitsland heeft zich overgegeven. Morgenochtend wordt de overgave van kracht.

Landgenoten, Nederland is vrij!'

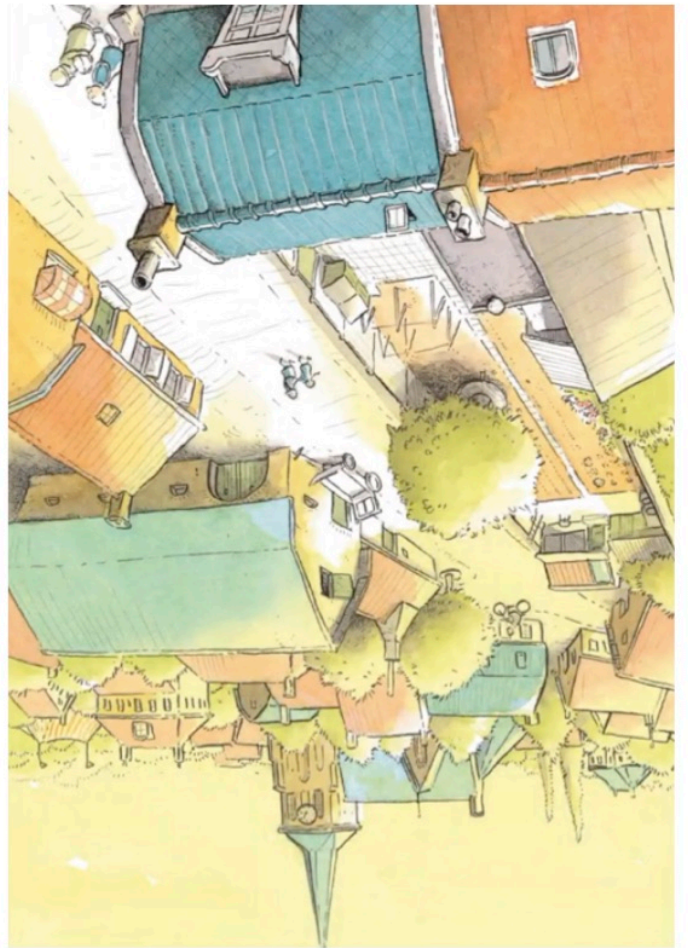
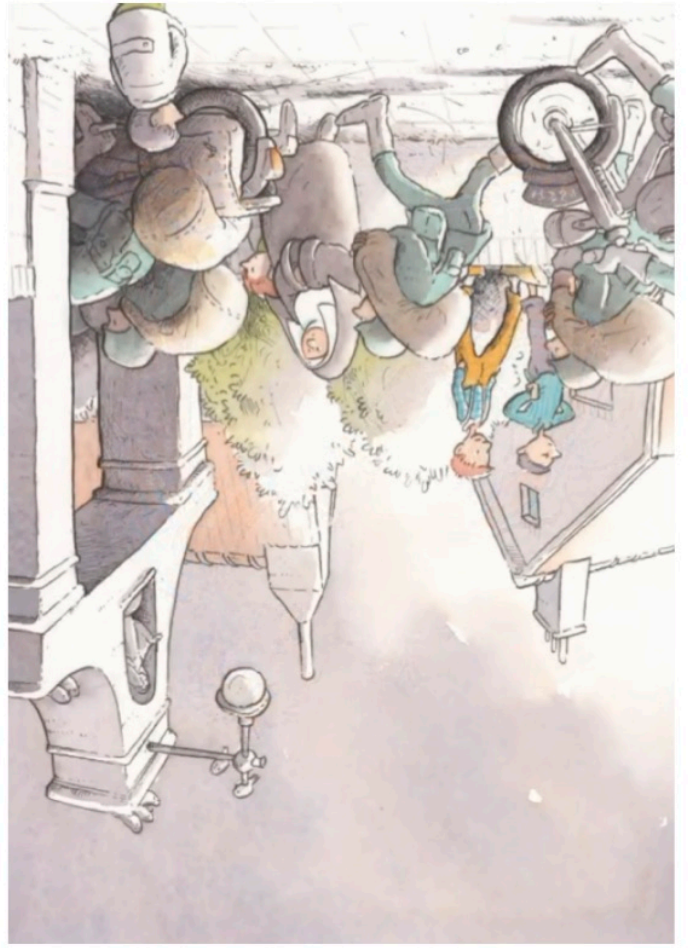
4 mei 1945

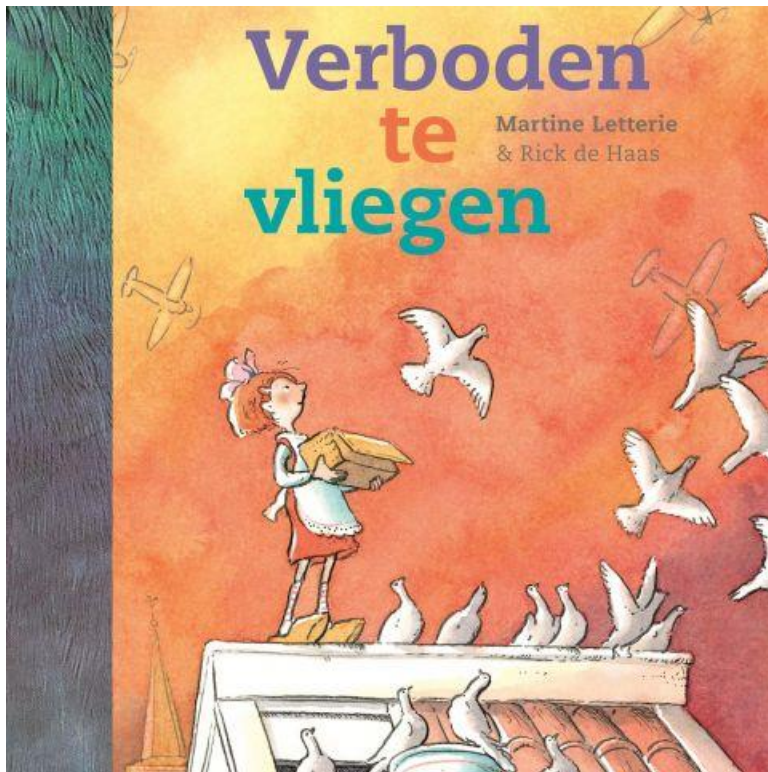

Benodigheden Tijdlijn

Waslijn

Wasknijpers

Platen (die maakt u zelf met de leerlingen)

Vormgeving

De waslijn wordt in het lokaal opgehangen. Na/tijdens de lessen komen er platen aan te hangen. Bij iedere les wordt er besproken wanneer de gebeurtenissen in het boek plaatsvonden, dus in welke maand en in welk jaar. Daarna worden er plaatjes bij gezocht die bij de gebeurtenissen passen.

Afsprakenposter

- Elke week doe je de Leeschallenge.
- Het boek neem je mee naar huis en het komt zonder schade weer op school terug.
- De rest van de hoofdstukken mag je lezen.

